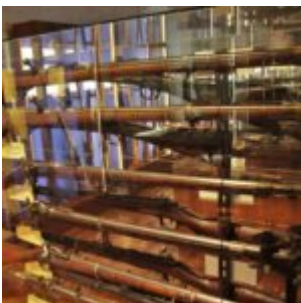

Chassepot Mle 1866

11 mm Karabin iglicowy
Chassepot Mle 1866

11 mm Karabin iglicowy Chassepot Mle 1866

Zdjęcia – Dawid Kalka

Wrocław, Arsenał – Muzeum Militariów

Historia konstrukcji

W pierwszej połowie XIX wieku podstawową bronią strzelecką były karabiny odprzodowe z zamkiem kapiszonowym. Pierwszym wprowadzonym do uzbrojenia wojska karabinem odtylcowym był skonstruowany przez Johanna Nicholasa von Dreyse karabin wprowadzony do uzbrojenia jako Zündnadelgewehr M/41. Zalety nowego karabinu zostały docenione po wojnie austriacko-pruskiej (1866), kiedy w starciach żołnierzy austriackich uzbrojonych w karabiny odprzodowe z żołnierzami pruskimi uzbrojonymi w karabiny Dreysego zginęło lub zostało rannych osiem razy więcej żołnierzy austriackich niż pruskich.

W tym czasie we Francji prowadzono prace nad nowym karabinem odtylcowym. Ostatecznie do uzbrojenia przyjęto w 1866 roku karabin skonstruowany przez Antoine Alphonse Chassepota. Nowy karabin był podobnie jak karabin Dreysego bronią odtylcową, ale miał dwie cenne zalety:

Francuski żołnierz uzbrojony w karabin iglicowy Mle 1866

- spłonka była umieszczona centralnie u podstawy naboju (w karabinie Dreysego spłonka znajdowała się pod pociskiem, co wymuszało stosowanie bardzo długiej iglicy).
- komora naboju była uszczelniona kauczukową wkładką, dzięki czemu nie występowała ucieczka gazów prochowych przez zamek (rozwiązanie podobne do stosowanego w artylerii tzw. uszczelniacza Bange'a).

Karabin był zasilany amunicją 11 mm × 67 mm. Były to naboje w łusce papierowej, elaborowane 5,5 g prochu czarnego, o masie pocisku 24,5 g. Nowe karabiny zostały użyte po raz pierwszy podczas bitwy pod Mentaną 3 listopada 1867 roku. W następnych latach karabin Chassepot Mle1866 stał się podstawową bronią francuskiej piechoty. W czasie wojny francusko-pruskiej (1870-1871) karabiny Chassepota okazały się zdecydowanie lepsze od karabinów Dreysego. Były bardziej niezawodne i miały większy zasięg.

Karabin Chassepot'a był produkowany przez MAS (Manufacture d'Armes de St. Etienne), MAC (Manufacture d'Armes de Chatellerault) i MAT (Manufacture d'Armes de Tulle). Część została wyprodukowana zgodnie z zawartymi umowami w Anglii

(Potts&Hunt), Belgii (Liège) i Włoszech (Brescia). Do 1870 roku wyprodukowano ok. 1 200 000 sztuk. Produkcja karabinów Chassepot zakończono w lutym 1875 roku, cztery lata po zakończeniu wojny francusko pruskiej.

Naboje i paczki z nabojami do karabinu Mle 1866 – ostatnie, z prawej strony zdjęcie – porównanie naboju do karabinu systemu Dreyse (z lewej) do naboju z Mle 1866 (środek i z prawej strony)

Podpisanie 26 lutego 1871 roku na terenie Wersalu rozejmu, zakończyło toczącą się wojnę, zwaną powszechnie francusko-pruską, choć tak naprawdę przeciwnikiem Francji był w niej cały kierowany przez Prusy Związek Północnoniemiecki, a więc de facto całe Niemcy, a nie tylko rząd Prus. Po zduszeniu wszelkich aspiracji Cesarstwa Austriackiego do rządu niemieckich „dusz” w wojnie toczonej w 1866 roku. Związek ten stał się teraz hegemonem wielkiej mozaiki niemieckich królestw i księstw czy republik miejskich, pozostałych po rozwiązaniu w

1806 roku I Rzeszy Niemieckiej. Bezapelacyjne zwycięstwo tego zlepku nad awanturniczo-operetkowym II Cesarstwem, którego mocarstwowej pozycji nikt dotąd nie śmiał w ogóle podważać, mocno odbiło się szerokim echem w całej Europie, budząc u wielu zdziwienie i jednocześnie podziw. Na fali wielkiego uniesienia teraz zjednoczeni Niemcy dali się mocno ponieść fali bismarckowskiej idei stworzenia jednolitego państwa niemieckiego – II Rzeszy Niemieckiej, rządzonej przez Cesarza – króla pruskiego, którą proklamowano w dniu 18 stycznia 1871 roku w sali zwierciadlanej zdobytego przez niemieckie oddziały Wersalu. Entuzjazm po wygranej wojnie był bardzo powszechny, jednakże jednym bardzo ważnym wyjątkiem było najwyższe niemieckie dowództwo. Dla analityków studiujących zagadnienia „sine ira et studio”, oczywiste było, że tę wojnę wygrał lepiej prowadzony Pruski Sztab Generalny, niemiecka kolej żelazna i produkowane przez Kruppa stalowe armaty, ale nie ówczesna niemiecka armia. Kawaleria francuska w wielu przypadkach była sprawniej dowodzona i walcząca na polu niż niemieckie oddziały konne (pruskie, bawarskie), ale największym przegranym tej wojny okazała się niemiecka piechota, która w większości była uzbrojona w karabiny iglicowe Dreysego.

Sama broń, która cztery lata wcześniej na wzgórzach pod Sadową dokonała prawdziwej rzezi austriackich kolumn, których piechurzy byli uzbrojeni w karabiny kapiszonowe, teraz sama stała się teraz przestarzała. Tym razem to niemiecka piechota była masakrowana przez oddziały Francuskie, które były uzbrojone w nowocześniejsze karabiny powtarzalne typu Chassepot Mel 1866. Dobrze tu pokazuje bitwa, jaka odbyła się pod Gravelotte – Saint-Privat, która kosztowała siły niemieckie blisko 20 000 zabitych i rannych, z których większość padła ofiarą francuskiego ognia karabinowego. Straty francuskie wyniosły tutaj zaledwie 1/3 tej liczby, z czego większość było spowodowane celniejszym i dalekosiężnym ogniem niemieckiej artylerii. Francuscy piechurzy, jeżeli byli dobrze przeszkoleni, to potrafili prowadzić celny ogień na

odległościach, które były nieosiągalne dla karabinu iglicowego konstrukcji Dreysego, co oczywiście skutkowało słynną później jako przykład paradoksu „ucieczką do przodu” żołnierzy niemieckich, chcących jak najszybciej móc odpowiedzieć celnym i gęstym ogniem swoich karabinów. Co bardzo ciekawe, francuskie kule zaczęły teraz ranić niemieckich oficerów, nawet koniowodnych, którzy pozostawali na tyłach, a zdarzały się nawet postrzały niemieckich artylerzystów, którzy jak dotąd zawsze uważali, że prowadzą ogień na bezpiecznej dla siebie odległości na polu walki.

Nic zatem dziwnego, że zdobyte po zakończeniu wojny w dużych ilościach francuskie karabiny iglicowe, zostały tymczasowo przyjęte do uzbrojenia, jednocześnie przerabiając na ich wzór część posiadanych przez siebie iglicówek. Jednocześnie po obu stronach nowej granicy zaczęto poszukiwać następcę obu karabinów iglicowych, rozumiejąc słabość konstrukcyjną obu broni, ponieważ po obu stronach zaczęto się rychło spodziewać wybuchu nowej wojny. Zniewaga jaką ówczesnie doznała Francja, która mogła zostać zmyta tylko krwią przeciwnika. Utrata tak cennych terytoriów Alzacji i Lotaryngii i 5 miliardów franków w złocie w ramach niemieckich reparacji wojennych i narzuconych wraz z popisany upokarzającym traktatem pokojowym, podpisanym w Frankfurcie w maju 1871 roku także domagały się w rewanżu. Na granicy francusko-niemieckiej rozpoczęła się wówczas trwająca nieco ponad 43 lata, do sierpnia 1914 roku zimna wojna. Po między obydwoma stronami

rozpoczął się wyścig zbrojeń.

Wersje

Karabiny:

- Le fusil Mle 1866 – karabin strzelający nabojem zespolonym z łuską papierową. Celownik o nastawach 200 – 1200 metrów.
- Le fusil Mle 1866/74 T – karabin strzelający nabojem zespolonym z łuską metalową 11 × 59 mm R. Karabiny Mle 1866/74 powstawały poprzez przebudowę („T” – Transformé) karabinów Mle 1866 (przerabiano zamek i komorę naboju aby umożliwić stosowanie nowej amunicji). Zastosowano nowy celownik o nastawach z 200 – 1700 metrów.
- Le fusil Mle 1866/74 T M80 – karabin strzelający nabojem zespolonym z łuską metalową 11 × 59 mm R. Ta wersja posiadała nowy celownik o zwiększonej maksymalnej nastawie do 1800 metrów.
- Fusil d’infanterie Mle 1874 M80 M14 – karabin powstały przez przebudowę Chassepot Mle 1866/74 T M80, poprzez wymianę lufy dostosowany do strzelania nabojem scalonym 8 × 50,5 mm R Lebel.

Bagnet Mle 1866

Zdjęcia – Dawid Kalka

Wrocław, Arsenał – Muzeum Militariów

Karabinki:

- Fusil de cavalerie – karabinek kawaleryjski strzelający nabojem zespolonym z łuską papierową.
- Carabine de gendarmerie – karabinek dla żandarmerii, dwie odmiany dla żandarmerii pieszej (Carabine de gendarmerie à pied) i żandarmerii konnej (Carabine de gendarmerie à cheval).
- Mousqueton d'artillerie – karabinek dla artylerii strzelający nabojem zespolonym z łuską papierową.
- Wszystkie trzy wersje były też modyfikowane do strzelania nabojem zespolonym z łuską metalową 11 × 59

mm R.

- Aptierte Chassepot-Karabiner M1871 – karabinek kawaleryjski strzelający nabojem zespolonym z łuską metalową: 11,5 × 50 mm R wersja dla kawalerii bawarskiej i 11,15 × 60 mm R wersja dla kawalerii pruskiej i saksońskiej.

11 mm Karabin iglicowy Chassepot Mle 1866

Zdjęcia – Dawid Kalka

Witoszów Dolny, gmina Świdnica – Muzeum Broni i Militariów

Podstawowe dane taktyczno-techniczne: Mle 1866

- Kaliber lufy – 11 mm
- Zastosowany nabój – iglicowy (11 mm x 67 mm)
- Długość całkowita broni – 1305 mm
- Długość stosowanej lufy – 805 mm
- Masa niezaładowanej broni – 4100 g
- Pojemność i typ magazynka – brak, broń jednostrzałowa

Bibliografia

1. Leszek Erenfeicht, Marcin Ochman, Lebel époque: najtrwalsza prowizorka nowoczesnej Europy, Strzał magazyn o broni Nr. 20/2015, Magnum-X

2. Karabiny karabinki i pistolety maszynowe Encyklopedia
długiej broni wojskowej XX wieku – Żuk Aleksandr B.